

РЕЦЕНЗІЯ

***професора кафедри публічного управління та адміністрування
Сумського національного аграрного університету, доктора економічних
наук, професора Калачевської Лариси Іванівни на дисертаційну роботу
Лю Дзеюй «Механізми управління конкурентними перевагами
територій», представлену на здобуття наукового ступеня доктора
філософії з галузі знань 07 «Управління і адміністрування» за
спеціальністю 073 «Менеджмент»***

Механізм управління конкурентними перевагами територій є вкрай актуальним в сучасному світі з огляду на його ключову роль у розвитку економіки та забезпеченні конкурентоспроможності. Території виступають не лише як простори, але і як стратегічні зони, де важливо максимізувати використання ресурсів, привертати інвестиції та створювати сприятливі умови для підприємництва. Умови глобальної конкуренції вимагають від територій ефективного використання своїх потенціалів та здатності забезпечити конкурентоспроможність не лише на внутрішньому, але й на міжнародному рівні. Управління конкурентними перевагами стає стратегічним інструментом для забезпечення сталого економічного зростання та впливу на геополітичну арену. Зокрема, врахування інновацій та технологій в управлінні територіями сприяє створенню високопродуктивних та конкурентоспроможних секторів економіки. Крім того, соціокультурний розвиток стає невід'ємною частиною стратегії, забезпечуючи стале соціальне середовище та привабливий образ для розвитку спільнот.

Управління конкурентними перевагами також дозволяє територіям уникати ризиків, пов'язаних із змінами в економіці, політиці та соціальній сфері. Ефективна стратегія сприяє політичній стабільності, що є важливою умовою для залучення інвестицій та розвитку бізнесу. Загалом, управління конкурентними перевагами територій визначає їхню життєздатність та важливість у світовому економічному ландшафті. З цих позицій, дисертаційне дослідження Лю Дзеюй на тему «Механізми управління конкурентними перевагами територій», яке присвячено дослідженню вказаної проблематики, є актуальним та своєчасним.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до тематики кафедри маркетингу і логістики Сумського національного аграрного університету

«Управління конкурентоспроможністю підприємств на засадах інноваційного маркетингу» (0119U100250) в межах якої автором запропоновано методичний підхід до кластеризації регіонів Китаю за ступенем прояву конкурентних переваг.

Характеризуючи структуру та зміст рецензованої дисертації, слід відзначити, що робота містить вступ, три основні розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Коротка характеристика основного змісту роботи та результатів дослідження викладена у анотації. Основний текст роботи викладено на 205 сторінках, що також містить 23 таблиці та 39 рисунків, які доповнюють виклад авторського тексту. У дослідженні було використано значну кількість наукових джерел – 218, що свідчить про обґрунтованість та достовірність отриманих результатів.

Вступ до дисертаційної роботи містить виклад актуальності та основних елементів наукового дослідження: мети, завдань, об'єкту та предмету, методів дослідження. У вступі також охарактеризовано отримані авторкою наукові результати та їх практичне значення.

У першому розділі дисертаційної роботи здебільшого розглядаються теоретико-методологічні засади управління конкурентними перевагами територій. Автором поведене наукове картографування дослідницького поля конкурентних переваг територій за допомогою bibliometrix R-package. Теоретично доведено, що розвиток територій має пряму взаємодію з конкурентоспроможністю, оскільки забезпечення конкурентоспроможності є однією з основних цілей цього процесу. Встановлено, що конкурентоспроможність територій визначається їх здатністю привертати інвестиції, туристів, підприємства та талановитих фахівців порівняно з іншими регіонами.

У другому розділі систематично викладено стан розвитку управління конкурентними перевагами територій. Встановлено, що диспропорції в регіональному розвитку мають суттєвий вплив на економічний розвиток. Досліджено, що диспропорції регіонального розвитку Китайської Народної Республіки є чинником впливу на формування конкурентних переваг територій. Встановлено різницю у рівнях економічного розвитку між регіонами Китаю та виявлено території зі значним потенціалом для росту. Автором ідентифіковано обмеження для менш розвинених регіонів на інвестиційну привабливість і розвиток певних промислових секторів, що впливає на розвиток інфраструктури та доступу до ресурсів. Рівень освіти, кваліфікації та кадрового потенціалу різних регіонів формує різний

потенціал для територій у залученні талановитої робочої сили та розвитку знань заснованих індустрій. Рівень інноваційної діяльності, досліджень та розвитку у різних регіонах формує конкурентні переваги для тих територій, які мають переваги у впровадженні нових технологій та створенні інноваційних продуктів. Географічне розташування регіонів визначає території, які мають легший доступ до ключових ринків та міжнародних торговельних шляхів, що відповідно створює конкурентні переваги для таких територій.

У третьому розділі запропоновано кластеризацію, суть якої полягає в групуванні регіонів Китаю за ступенем прояву їх конкурентних переваг технологічно-інноваційними, освітньо-інтелектуальними, економіко-інфраструктурними, туристично-культурними групами. Розроблений методичний підхід дозвільної документації до оцінки територій не тільки з боку адміністративного поділу, він визначає конкретні території, які можуть мати схожі маркетингові стратегії управління з метою досягнення високого ступеня конкурентних переваг і впливу на конкурентоспроможність регіону в цілому. Управління конкурентними перевагами регіонів з урахуванням кластерного підходу дозволяє не тільки більш повно і конкретно оцінити поточну ситуацію, а й ефективно використовувати ресурси, необхідні для гармонійного розвитку. Доведено, що застосування кластерного підходу в координації діяльності територій дозволить створити якісний конкурентоспроможний територіальний бренд, який матиме позитивні наслідки в соціальній, економічній та інших сферах життя суспільства.

Висновки узагальнюють отримані результати, ілюструючи їх взаємозв'язок із поставленими завданнями та метою дослідження.

Мова і стиль роботи відповідають вимогам наукового стилю.

У дисертаційній роботі авторкою поставлено за мету розробити теоретичні, методичні і прикладні засади організаційно-економічних основ управління конкурентними перевагами територій». Були розглянут такі задачі: 1) провести наукове картографування дослідницького поля конкурентних переваг територій за допомогою bibliometrix R-package; 2) дослідити диспропорції регіонального розвитку Китаю як фактору впливу на формування конкурентних переваг територій; 3) описати методичний підхід до кластеризації регіонів Китаю за ступенем прояву конкурентних переваг; 4) розробити модель залежності валового регіонального продукту від ступеня прояву конкурентних переваг територій; 5) якісно

проаналізувати фактори, що впливають на міжнародну конкурентоспроможність регіонів Китаю, потім вибрати залежні та незалежні змінні для створення регресійної моделі для кількісного аналізу факторів впливу; б) на основі результатів дослідження запропонувати механізм управління конкурентними перевагами територій.

Основні наукові результати дослідження полягають в наступному:

1. проведено наукове картографування дослідницького поля конкурентних переваг територій за допомогою bibliometrix R-package, що дало можливість встановити, що розвиток територій має пряму взаємодію з конкурентоспроможністю, оскільки забезпечення конкурентоспроможності є однією з основних цілей цього процесу. Відповідно, конкурентоспроможність територій визначається їх здатністю привертати інвестиції, туристів, підприємства та талановитих фахівців порівняно з іншими регіонами.;

2. набуло подальшого розвитку дослідження диспропорцій регіонального розвитку Китаю, що на відміну від існуючих є важливим для розуміння різних аспектів економічного, соціального та технологічного розвитку у різних територіях та дає можливість визначити конкурентні переваги певних регіонів і сприяти раціональному розподілу ресурсів та розвитку різних галузей економіки в Китаї.;

3. обгрунтовано методичний підхід кластеризації регіонів Китаю за ступенем прояву конкурентних переваг, що передбачає розробку економічно обгрунтованого інструментарію з використанням факторного аналізу для формування системи показників які комплексно характеризують групи конкурентних переваг технологічно-інноваційного, освітньо-інтелектуального, економічно-інфраструктурного та туристично-культурного типів.;

4. запропоновано методичний підхід до кластеризації регіонів Китаю за ступенем прояву конкурентних переваг, який базується на виокремленні технологічно-інноваційних, освітньо-інтелектуальних, економічно-інфраструктурних та туристично-культурних конкурентних перевагах та дозволяє оцінювати території не тільки з боку адміністративного поділу, він визначає конкретні території, які можуть мати схожі маркетингові стратегії управління з метою досягнення високого ступеня прояву конкурентних переваг та впливати на конкурентоспроможність регіону в цілому;

5. запропоновано модель залежності валового регіонального

продукту від ступеня прояву конкурентних переваг територій дозволяє спрогнозувати значення валового регіонального продукту на душу населення певного регіону Китаю виходячи зі значень найбільш впливових індикаторів за групами конкурентних переваг.

Наукове і практичне значення дисертації не викликає сумнівів. Науково-практичний результат дослідження полягає у формуванні теоретико-методичних основ побудови механізму управління конкурентними перевагами територій у Китайській Народній Республіці. Результати дослідження, висновки та рекомендації, що містяться в роботі, можуть бути імплементовані в практиці діяльності як державних установ так і організацій, що залучені до процесу управління регіональною конкурентоспроможністю, а також підприємствами, фірмами, організаціями різних форм власності. На основі отриманих результатів та сформульованих висновків може бути вдосконалений процес прийняття рішень у таких організаціях.

Лю Дзеюй у дисертаційній роботі продемонстрував високий рівень теоретичної обізнаності щодо розуміння концептуальних положень з управління організаційно-економічними основами побудови механізму управління конкурентними перевагами територій. Аналіз звіту про результати перевірки на плагіат показав відсутність подібності з іншими текстами, а отже – і підстав для сумнівів у академічній доброчесності дисертантки. Наукові ідеї та положення, на які спирається авторка у дисертаційній роботі, містять належні посилання.

За темою дисертаційного дослідження опубліковано 1 розділ в колективній монографії, 4 статті – у фахових наукових виданнях України. Опубліковані за матеріалами дисертації тези у збірниках наукових конференцій (4 публікацій) забезпечують належну апробацію результатів наукового дослідження. Наукові публікації належною мірою розкривають зміст отриманих дисертанткою наукових результатів та зміст дисертаційної роботи.

Результати наукового дослідження пройшли належну апробацію: доповідались та обговорювались під час роботи міжнародних наукових конференцій в Україні: конференції викладачів та аспірантів у Сумському національному аграрному університеті (м. Суми, Україна, 2022-2023 рр.); Kharkiv Innovation Forum (м. Харків, 2020 рр.); Навички для смарт-спеціалізації – Форсайт-сесія у Харківській області «Машинобудування з високою доданою вартістю» (м. Харків, 2021 рр.); «Європейська платформа

кластерної співпраці: можливості для українського бізнесу» (м. Харків, 2021 рр.).

Оцінюючи дисертаційну роботу позитивно, вважаю за необхідне вказати і на певні дискусійні питання:

1) Аналізуючи літературні джерела щодо стану розвитку вказаної наукової проблеми, доцільно було б у п.1.2 більше уваги приділити науковим працями вітчизняних вчених-економістів, оскільки за останні роки Україна реалізувала адміністративно-територіальну реформу та, відповідно має достатньо велику кількість методичних та наукових напрацювань щодо забезпечення конкурентоспроможності сформованих територіальних одиниць.

2) Враховуючи, що Китайська Народна Республіка є однією з найбільших країн світу, а відповідно відстань між провінціями є значною доцільно було б у розділі 2 більш детально дослідити яким чином впливає наявність ефективної інфраструктури на здатність територій забезпечувати конкурентні переваги.

3) У своєму дослідженні автор основну увагу приділяє функціонуванню регіонів, як основних гравців у формуванні конкурентних переваг їх розвитку, проте доцільно було б пояснити яким чином може взаємодія громадян, бізнесу та влади сприяти розвитку територіальних конкурентних переваг?

4) У розділі 3 автором запропоновано механізм управління конкурентними перевагами територій, в основу якого покладено кластеризацію регіонів за групами конкурентних переваг (технологічно-інноваційних, освітньо-інтелектуальних, економічно-інфраструктурних та туристично-культурних) проте, доцільно було б більш детально проаналізувати чи може культурна спадщина та туризм визначити конкурентні переваги територій, і як управління цими сферами може впливати на цей процес?

5) На нашу думку, в роботі не достатньо уваги приділено територіальній політиці запобіганню ризиками, проте, враховуючи глобальні події у світі останніми роками слід було б врахувати які виклики можуть виникнути при розробці та впровадженні стратегії для управління конкурентними перевагами території?

Втім, вищенаведені питання не знижують загальної високої оцінки дослідження, виконаного Лю Дзеюй, а формують базис для подальшого наукового пошуку. За результатами детального розгляду дисертаційної

роботи та наукових публікацій Лю Дзеюй, слід відмітити наукову зрілість здобувача, його здатність до проведення самостійних досліджень на високому науковому рівні. Рецензована дисертаційна робота є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що характеризується цілісністю, вагомим теоретичним і прикладним значенням.

Дисертація Лю Дзеюй на тему: «Механізми управління конкурентними перевагами територій» повністю відповідає спеціальності 073 «Менеджмент», вимогам п. 6 Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії від 12.01.2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40. Відтак, дисертаційна робота може бути рекомендована для розгляду на засіданні разової спеціалізованої вченої ради, а її автор – Лю Дзеюй – присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 073 «Менеджмент».

Рецензент
професора кафедри публічного
управління та адміністрування
Сумського національного
аграрного університету,
д.е.н., професор

Лариса КАЛАЧЕВСЬКА

